

הכנסת העשרים וחמש

יוזמים : חברי הכנסת
אימאן חיטיב יאסין
מנסור עבאס
ווליד טאהא
ואליד אלהואשלה
יאסר חוג'יראת

פ/25/2840

הצעת חוק הביטוח הלאומי (תיקון – הוראות לעניין עקרת בית), התשפ"ג–2023

1. תיקון סעיף 238 בחוק הביטוח הלאומי [נוסח משולב], התשנ"ה–1995¹ (להלן – החוק העיקרי), בסעיף 238 –
- (1) בהגדרה "עקרת בית", המילים "שבן זוגה מבוטח לפי פרק זה," – יימחקו ;
- (2) בהגדרה "עובד מבוטח", "עובדת מבוטחת", בכל מקום, במקום "עקרת בית ואלמנה" יבוא "אלמנה".
2. תיקון סעיף 335 בחוק העיקרי, (ט) לחוק העיקרי, במקום "עקרת בית ואלמנה בת קצבה כהגדרתן" יבוא "אלמנה בת קצבה כהגדרתה".
3. תחילה והוראות מעבר של סעיף 335 לחוק העיקרי, כנוסחו בחוק זה, ביום _____ (להלן – יום התחילה).
- (ב) על אף האמור בסעיף 244 לחוק העיקרי –
- (1) עקרת בית שערב יום התחילה מלאו לה 62 שנים לפחות וטרם החלה לקבל קצבת אזרח ותיק כמשמעותה בחוק העיקרי, תהיה זכאית לסכום הקצבה לפי סעיף 244 לחוק העיקרי בניכוי מינימום דמי הביטוח שהיה עליה לשלם לפי החוק העיקרי, כנוסחו בחוק זה, עבור ענף הזקנה בלבד במשך תקופה של 60 חודשים מיום התחילה ;

¹ ס"ח התשנ"ה, עמ' 210.
□ המועד ייקבע בעת הכנת הצעת החוק לקריאה הראשונה.

(2) עקרת בית שערב יום התחילה מלאו לה 58 שנים וטרם מלאו לה 62 שנים תהיה זכאית לסכום הקצבה לפי סעיף 244 לחוק העיקרי בניכוי מינימום דמי הביטוח שהיה עליה לשלם לפי החוק העיקרי, כנוסחו בחוק זה, עבור ענף הזקנה בלבד במשך מספר חודשים השווה להפרש שבין 60 חודשים ובין מספר החודשים שבהם שולמו בעדה דמי ביטוח לאומי לפי הוראות החוק העיקרי, כנוסחו בחוק זה.

ד ב ר י ה ס ב ר

"עקרת בית" הוא כינוי שהיה מקובל לנשים אשר השקיעו את מרבית שנותיהן במשימות אשר החברה בישראל עדיין לא מכירה בערכן הכלכלי – גידול ילדות וילדים ועבודות הבית המרובות. עקרת הבית היא מי שלא עבדה מחוץ לבית ולכן לא קיבלה משכורת, ופרנסתה היא למעשה הכנסתו של בן זוגה והיא תלויה בו כלכלית.

חוק הביטוח הלאומי [נוסח משולב], התשנ"ה-1995 (להלן – חוק הביטוח הלאומי), קובע כי לנשים אלה יינתן פטור מדמי ביטוח לאומי, אולם נמנעת מהן הזכות, הנתונה לכל האזרחיות והאזרחים בישראל, לקבלת קצבת אזרח ותיק בגיל פרישה.

בישראל, רוב ציבור עקרות הבית הן נשים מבוגרות, אשר גם בזקנתן סובלות מתלות כלכלית מוחלטת בבן זוגן. כך נגרם לנשים עוול כפול: הן גם לא קיבלו מעולם כל גמלה על עבודתן במשק הבית וגידול הילדות והילדים, גם לא היה "מעסיק" שישלם עבורן דמי ביטוח לאומי והן גם נותרות בלא סעד סוציאלי בערוב ימיהן.

הצעת חוק זו נועדה לתקן עוול היסטורי זה ולאפשר לאותן נשים לקבל קצבת אזרח ותיק. חוק הביטוח הלאומי קובע תקופת אכשרה לקבלת קצבת אזרח ותיק של עבודה במשך 60 חודשים בעשר השנים שקדמו לגיל הפרישה. לפיכך מוצע לקבוע כי כל "עקרת בית" תקבל קצבת אזרח ותיק מגיל פרישה בניכוי מינימום דמי הביטוח הלאומי שהיה עליה לשלם עבור ענף הזקנה בלבד לו היתה נדרשת לשלם למשך 60 חודשים. זוהי אמנם הוצאה, אך זהו תיקון של עוול היסטורי ושינוי השיטה הבעייתית הקיימת. הצעות חוק זהות הונחו על שולחן הכנסת העשרים, על שולחן הכנסת העשרים ושתיים ועל שולחן הכנסת העשרים ושלוש על ידי חברת הכנסת מרב מיכאלי (פ/20/5298 ; פ/22/960 ; פ/23/905), על שולחן הכנסת העשרים וארבע על ידי חברת הכנסת מרב מיכאלי (פ/24/1172), על ידי חברת הכנסת מיכל רוזין (פ/24/2773), על ידי חבר הכנסת איימן עודה וקבוצת חברי הכנסת (פ/24/2939) ועל שולחן הכנסת העשרים וחמש על ידי חברת הכנסת עאידה תומא סלימאן (פ/25/1629) ועל ידי חברת הכנסת מרב מיכאלי (פ/25/2349).

הוגשה ליו"ר הכנסת והסגנים
והונחה על שולחן הכנסת ביום
כ"ז באדר התשפ"ג (20.03.2023)